

Adquisicions del Museu Episcopal de Vich

Un dels objectes més interessants ingressats durant l'any 1909 en aquest Museu, es un curiós exemplar de cibori. En la *Memoria* del conservador del Museu, nostre estimat amic Mossen Guadiol, se 'l descriu d'aquesta manera:

«Nostre cibori no tenia les quatre obligades columnes del *fastigium* constantinià, sinó la curiosíssima disposició que revelà el seu semblant trobat fa cosa de quatre anys en la vella iglesia urgellesa de Sant Sadurn de Tabèrnoles, exemplar avuy conservat en el Museu Provincial y Municipal de Barcelona. Porta feta de pasta de guix, dibuixant un bellíssim motiu ornamental serpentejant, una extensa auriola quelcom apuntada que enjoya y contorna l'espai dintre del que hi ha pintada, sobre camper blau sembrat d'estrelles, la figura del Creador sentat en rich escambell ornat de dos ordres d'obertures ab senzill claraboyat de quadrifoli y columneta. L'Omnipotent està representat com home en la plenitud de la seva edat, vestit de túnica verdosa y mantell roig forrat d'arminis apuntat sobre 'l pit ab fermall o nosca de relleu. Un nimbe crucífer rodeja la seva testa nua, que 's presenta ressaltant sobre un fons fet de pasta guixosa y formant garbós un motiu d'adorno. El Senyor té alçada sa destra en actitud, més que de benehir, de predicar sa celestial doctrina y dictar sos preceptes, mentres que ab l'altra mà elevada aguanta l'esfera terrestre, com indicant son poder, sabiduria y amor. El sol y la lluna apareixen un a cada costat, combinantse ab els demás astres del camper. Fora de la auriola de que he parlat abans, en els espais que quedan, hi ha pintats els símbols dels quatre Evangelistes, que aixís acompanyan al Totpoderós. D'aquestos en la part més alta hi ha l'àguila de Sant Joan y l'àngel de Sant Lluch, presentant filacteries en que 's llegeix respectivament JOANS y LUC... En lo que resta o sia en les llunetes inferiors el pintor hi dibuixà y colorí el brau de Sant Matheu y el lleó de Sant March, ab la particularitat de que equivocà el nom del primer al escriure LVCAS, encertant el d'altre al posar en la filacteria el mot MARCVS.

Tot plegat resulta una imponent composició que debia produhir magnífich efecte sobre l'altar y decorant la conca absidial de l'iglesia.

He citat el cibori de Tabèrnoles, però 'l nostre sobre aquest presenta una particularitat ben digna d'atenció. En la part anterior d'aquest s'hi alça a manera de bancal o retaul vertical una cresteria de deu puntes, tallada en triforis entrants y deixant un ample espai decorat ab faixes ornamentals, que presenta en sa part mitjera la figura de la Mare de Deu tenint el seu Fillet sentat sobre 'l genoll esquer, reproduhint aixís en pintura el tipu iconogràfic de la Verge Mare sentada en escambell, que 's tant comú trobar en escultura, venerat encara en nostres santuaris.

Ab lo que acabo d'indicar ja 's compendrà l'importancia litúrgica que té aquesta adquisició de l'any passat. Ella 'ns completa una secció que sols estava representada al Museu per un cibori semblant, molt incomplet.

Com a pintura, el cibori adquirit en 1909 es una ben interessant mostra de l'art de principis del segle XIVe; d'un temps en que 'ls artistes lluytaven entre les tradicions romàniques y el goticisme que s'introduhia ben format y ab la potencia de jove en les produccions d'ençà del Pirineu. L'autor d'aquesta pintura feya gòtiques les figures, però no sabia sortirse de trobar un conjunt romànic, de fer l'estilissació tradicional dels símbols evangèlics en els animals, de compondre ab el guix, tirat ab el rajolich d'un embudet, una ornamentació en relleu del tot conforme als desigs y gustos del segle XIIe.

Però no es aquesta sola l'adquisició feta l'any passat. Entre les més interessants de la setantena d'objectes entrats en el Museu Episcopal citaré un Crucifix de quasi quatre palms de llargada la figura, que 's presenta ab els peus fixats per un sol clau, cenyit son cos per complicada toballola de talla y presentant son cap ornat ab la corona floronada de rey. Es un exemplar que deu pertànyer a finals del segle XIIIe, conservant encara en sa testa un record de la simbòlica representació del Deu Rey de Reys patint voluntariament per la salut del llinatge humà.

Crida també l'atenció una creu processonal de fusta coberta de planxa de plata estampada y daurada, presentant sos caps elegantment esbandits en bella flor de lis. En el mig de la creuera hi ha un espai quadrangular ornat ab un *Agnus Dei*, en una cara, y una petita mostança per reliquies en l'altra. En la part ahont hi ha la representació de l'anyell de Deu, aquest anava acompanyat pels símbols dels Evangelistes que apareixen en els caps de la creu, faltanhi el superior que deuria esser el lleó. Un elegant motiu serpentejat discorre pel llarch de la creu, que té en la part oposada a les figuracions evangèliques quatre altres *theques* com per posarhi al mig, reliquies. Aquesta ben dissenyada creu processonal té la disposició de les de la segona

meytat del segle XIVe, no presentant encara el nú que després donà lloch als esplèndits fanals de nostres creus parroquials.

Té també importància l'entrada de una ben conservada alfombra oriental, de llana, ab fons vermell y ornamentació molt ben distribuïda en la que hi domina el groch, formant estilisations vegetals, y orla grisa, ab motius semblants als del fons, en que hi apareix el color groch, vermell y blau. Es un exemplar dels draps de peus que ns venien de llevant y que s conservaven com una esquisitat en les iglesies, servint solament els dies de gran pompa; essent possible que aquesta dati del segle XVIIe, per més que per la seva disposició y motius pugà pertànyer a persistencies d'un art persà molt més antich.

Son també dignes d'esser consignades l'adquisició d'una escultura en terra cuita representant Sant Pau en faisó de predicar, alçada sa dreta y sostenint ab l'esquerra un llibre representatiu de la Lley Nova, mentres trepitja altre quadern en que s'hi deu notar la superstició gentílica. Es un model d'estatuaria ferrenyament concebuda y desenrotllada dins el gust de les retorçades y abundants draperies de la primera meitat del segle XVIIIe. Es obra d'un verdader artista, fill del seu temps en la manera de donar el gest nerviós y el moviment a la figura».

Les adquisicions del any 1910 les extractem de la Memoria corresponent an aquest any, del mateix Mossen Gudiol:

Les seccions més antigues se son aumentades ab una destral neolítica trobada a Castellcir, y una aplega de cinquanta un sílexs sortits en l'estació protohistòrica de Ciurana (Serres de Prades) descoberta y explorada pel metge Doctor Joseph Masot y Palmers, que ha ofert aquesta mostra al Museu.

Dintre altre aspecte es acreedora d'una certa estima la colecció de trenta tres fragments d'ampul·les y pastes de vidre romà, de profitós estudi per donar una esplèndida serie de coloracions y mostrar les combinacions de tonalitats y la soldadura amosaicada que sabien produhir ab noble enginy y bon gust els vidriers antichs.

Les seccions ja cristianes poden mostrar objectes encara més dignes d'atenció. En la d'esculptura hi tenim l'adquisició d'una imatge de la Mare de Deu, dreta y presentant als braços el seu Fillet quasi nú, ab lo que s'hi acredita una mà dels últims temps del goticisme y ja impresionada pel Renaixement.

La tan important colecció de pintures hi té una interessant taula deguda a un excelent artista, que pot creure's de finals del segle XIVe. Al veure aquesta taula, a mi'm ve memoria dels germans Jaume y Pere Serra, els dos excelents pintors que il·lustren mig segle en l'història de la vella pintura catalana. En nostra taula s'hi representa l'acte d'esser presentat Jesús devant de Pons Pilat.

Com a mostra d'un colorit en certa manera influït per l'art sienès s'ha de mencionar l'adquisició d'un fragment de taula gòtica del segle XVe, en que s'hi veu, sobre camper blau estrellat, un mig angelet d'ales virolades y vestidura daurada, en actitud de tocar una especie de xirimia.

Però en la secció que més coneixedor s'hi fa l'any que hem passat es en la del mobiliari, en que hi figuren els cofrets y arquilletes litúrgiques o de prometatge, de les que podem presentar una gran y ben notable colecció que s'es aumentada ab deu altres números. Entre les capetes entrades n'hi ha una de fusta coberta de pergami ab perns y reforços de ferro a manera de bahul ferrat, portant una tradició d'accentuat romanisme, encar que sembli feta al segle XIVe. Del mateix temps o poch posteriors semblen esser dues arquetes eucarístiques, l'una ab tapa a dues vessants, en la anterior de les quals hi ha pintat el Calvari ab el Crucifix, Maria y Sant Joan, venint el cos del reconditori pintat formant com uns reforços que deixen veure ornamentació policroma. L'altre es en forma de sepulcre, ab espigó tornejat al cim. Com a obra plenament artística sobressurt una arqueta per joyes y vels, que, sens dubte, com tantes altres semblants, serví a usos litúrgichs o sagrats, mancada de tapa, però presentant son caixó cobert de ben conservada ornamentació feta de pasta guixosa, destrament obrada, daurada y policromada. En la part anterior hi hi una dama y un donzell ballant, vestint luxosos vestits de la segona meytat del segle XVe, als testers laterals hi ha un àguila ab filacteria, com si fos el símbol del Evangelista Sant Joan, y en la posterior, en mig de fullatges d'adorno, un gos hi està en actitud de perseguir una llebra. Les arestes van reforçades ab planxes d'aram estampat ab senzills motius cordiformes. Pertany també al segle XVe una tapa d'arqueta amatoria xapejada d'os obrat en relleu, mostrant un patge ab astor, un pagó de llarga cua y una dama ab un ram de flors; a més de una donzella tocant l'arpa y un galant sonant la dolçaina als costats d'una fontana, rodejantho tot una orla vegetal.

Es en gran manera satisfactori poder consignar la vinguda de alguns teixits importants. Sobre tots es digne de nota un de seda de colors; vermell pel camper, vert pel motiu ornamental y groch pels perfils y siluetes, donant una especie de adorno llanceolat o un gra d'ordi curvat, constituït per dues cintes ab imitacions de llegendes cúfiques que tanquen un espay ocupat per dos lleons alats y alçats. El motiu no es complert però deixa formar l'idea d'un esplèndit teixit de fabricació hispà-aràbiga del sigle XIIIe, dibuixat ab gran valentia y obrat ab perfecció suma. Devem aquesta excepcional adquisició a la Srta. Teresa Amatller, citada abans.

Altre teixit interessant s'ha de retreure encara. Presenta la reducció d'un genre ornamental vingut d'Orient, presentant dos lleons redreçats com per atacarse y ficats dintre anells ornamentals. En el nostre teixit en l'espay que queda entre quatre círcols repetits y ha una estrella de la que surten quatre palmes. Els colors son el groch pel camper, el vermell per la mostra, molt ben entesa y enriquida ab tochs d'or de Xipre. Aquest curiosíssim teixit de motiu relativament mínuscol sembla que pot classificarse com del sigle XIVe.

Entre les noves adquisicions s'han de comptar també alguns manuscrits. Hem adquirit una consucta de la catedral urgellesa pertanyent al sigle XIIIe; que ve admirablement per estudiar la vigatana del canonge Almunia de la primera meytat del mateix segle. La nova adquisició porta el títol: *Incipiunt usus ecclesiastici secundum urgellitanam sedem et episcopatum*, constant de quaranta set folis en pergami, el primer dels quals deixa admirar una bella inicial policromada, interrompentse després d'anunciar la festa de Sant Marcel.

Son del sigle XVe un *Missale urgellense*; reducció del missal complet a us d'una petita iglesia, tenint l'ofici de certes festes senyalades y els de comú, y la missa completa del día de Sant Romà ab anotació de santoral en tetràgrama, digne d'esment are que tant se parla de restauració gregoriana. Aquest códex litúrgich té quaranta vuyt folis en pergami.

Museu de Tortosa

El Museu municipal d'aquesta ciutat s'ha instalat en l'any 1910 en l'ex-iglesia de Sant Domingo, degudament habilitada, que ja fa molts anys que no està destinada al culte. Queden perfectament instalades les seccions de pintura y arqueologia y la biblioteca.

Objectes ingressats al «Musaeum Archaeologicum Dioecesanum» de Solsona, 1909 y 1910

Sobre aquestes adquisicions ens ha estat comunicada la nota següent per Mossen Joan Serra Vilaró:

«Han ingressat en el Museu arqueològich format a Solsona, seguint la bona costum que deurian imitar les demés Seus catalanes: set destrals de pedra del periode neolítich trobades a Solsona.

Diversos fragments d'ànfores, pàteres y altres objectes de ceràmica romana, trobats als entorns de Solsona.

Estuchs o reboçats romans trobats a dues hores de Solsona o en la parroquia de Santa Susagna.

Nou capitells romànichs, bases y altres pedres que havien format l'antich claustre de la catedral de Solsona, essent principalment flors y fulles els motius d'ornamentació. Al sigle XVIIIe els canonges de Solsona per posar els claustres al nivell de la catedral feren sense cap gust artístich, els actuals, destruint una verdadera obra d'art, com pot veure's pels restes existents. Dos canonges germans posseïen un hort sota lo que avuy es Seminari y hi trasladaren tota mena de pedres treballades pera ferse les parets de l'hort. Allà es aon s'han trobat tants capitells, bases y altres pedres de molt gust artístich.

Una clau de volta on hi es representat Sant Pere vestit ab túnica, manto cenyit per joyell y tiara. Beneïx ab la mà dreta y té en l'esquerra les claus a manera de ceptre. Mideix diam. 0'95. Segle XIVe. Fou trobada en el cambril de la capella de la Mare de Deu del Claustre.

Cuberta de sarcòfach ab l'estatua jacent d'un clergue vestit de túnica y manto tancat que alça ab les mans en que sosté un llibre. Hi ha una inscripció en caràcters gòtichs: ab la data de m:cccc:xx. Mideix: long. 0'64, lat. 0'30. Procedeix de Navés.